

Arhivele Statului la început de cincinal

VASILE MOISE

Încheiat cu rezultate remarcabile, cincinalul 1981—1985 a constituit pentru evoluția României socialiste o etapă importantă, caracterizată printr-o dezvoltare multilaterală, care a cuprins toate domeniile de activitate, inclusiv „...știința, învățămîntul, cultura, factori hotărîtori în asigurarea progresului general al Patriei noastre“, după cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu la Plenara Consiliului Național al oamenilor muncii, din decembrie 1985.

O retrospectivă succintă asupra ultimilor cinci ani de transformări revoluționare pune în evidență profundele mutații survenite în situația social-economică a societății socialiste, materializate în afirmarea continuă a rolului partidului ca centru vital al națiunii, dezvoltarea forțelor de producție și perfecționarea relațiilor sociale, afirmarea progresului tehnico-științific, creșterea bunăstării materiale și spirituale a întregului popor.

Înscrind-se organic în complexul program ce a stat la baza întregii politici ideologice și cultural-științifice, activitatea desfășurată pe tărîmul arhivistic a cunoscut o serie de realizări concretizate, în primul rînd, în creșterea bazei documentare prin preluări succesive de documente, care, pe lîngă lupta maselor populare pentru eliberare națională și socială, pentru independență, unitate și suveranitate, pun în lumină eforturile depuse de întregul popor, sub conducerea Partidului Comunist, pentru edificarea socialismului în patria noastră. Demn de remarcat este faptul că în cincinalul recent încheiat accentul s-a pus pe calitatea documentelor preluate în depozitele Arhivelor Statului, acestea caracterizîndu-se prin valoarea lor istorică, adevărate mărturii lăsate urmașilor despre abnegația cu care generațiile celei de a doua jumătăți a secolului 20 au militat pentru ridicarea țării pe noi trepte de progres și civilizație. Numai în anul 1985 s-au preluat peste 6000 m.l., la care se adaugă aproape 6000 documente achiziționate.

Ampla revoluție tehnico-științifică, specifică epocii actuale, a determinat și Arhivele Statului să acorde atenția cuvenită perfecționării și modernizării activităților proprii. Ca instituție menită să conserve și să păstreze tezaurul documentar al țării, Arhivele Statului au beneficiat de grija partidului și statului, materializată într-o înțeleaptă politică de investiții, grație căreia s-a continuat construirea unor depozite cu parametri optimi de conservare a documentelor.

Laboratoarele de restaurare și reprografiere, înzestrate cu aparatură modernă, au asigurat executarea unui însemnat volum de lucrări pentru păstrarea și restaurarea documentelor, acțiuni susținute de măsurile dedicate protecției împotriva agenților fizici și biologici de degradare, pentru asigurarea calității cernelurilor și hârtiilor, iar prin acestea, implicit, pentru prelungirea vieții documentelor.

Cu aceleași rezultate pozitive s-a finalizat și activitatea de valorificare a informațiilor din documentele păstrate de Arhivele Statului, continuându-se astfel o veche și bogată tradiție a arhivisticii românești. Lucrările elaborate au fost axate pe marile evenimente ale istoriei naționale, avîndu-se în vedere sprijinirea cercetării științifice în general, și a celei istoriografice, în mod special. Mărturie în acest sens stau atit edițiile de documente, dintre care reținem atenția: *Mihai Viteazul în conștiința europeană*; *Izvoarele răscoalei lui Horea* (patru volume); *Relațiile țărilor române cu Poarta Otomană în documente turcești (1601—1712)*; *Relațiile româno-otomane (1711—1821). Documente turcești*; *Documente externe privind revoluția de la 1821*; *Documente privind revoluția de la 1848 în țările române. B. Țara Românească*; *Poporul român și lupta de eliberare a popoarelor din Balcani*; *Documente privind Unirea Principatelor. Corespondență diplomatică franceză și engleză*; *Izvoare de demografie istorică (secolul XVIII)*; *Românii la 1959*; *1918 la români*; *23 August 1944* (patru volume) etc. La acestea se adaugă instrumentele arhivistice de informare științifică cum sînt: îndrumătoarele în arhive și cataloagele de documente din care menționăm în ultima perioadă de timp: îndrumătoarele în Arhivele Statului din județele Argeș, Ialomița, Cluj, Neamț; *Catalogul documentelor Țării Rmânești*, vol. V, *Documente economice din arhiva Casei Comerciale Ioan St. Stamu* (catalog), *Comori arhivistice vilcene* (catalog), inventarele arhivistice ale fondurilor: Universitatea Al. I. Cuza, Isprăvnicia ținutului Iași, Prefectura județului Dolj etc.

În cursul cincinalului încheiat au fost editate micromonografiile tuturor filialelor județene ale Arhivelor Statului, lucrări menite să ofere informații cu caracter general asupra fondurilor și colecțiilor arhivistice păstrate. Ele se adresează, în egală măsură, specialiștilor și tuturor iubitorilor de istorie. Acestea pun la dispoziția cercetării informații documentare importante provenite din diverse fonduri și colecții arhivistice. Deosebit de eficiente s-au dovedit a fi acțiunile dedicate educării patriotice și revoluționare a maselor, organizate cu prilejul aniversării unor momente de seamă din istoria poporului român, toate acțiunile respective, susținute prin presă, la radio, sau televiziune, prin expoziții, sesiuni științifice sau simpozioane, bazîndu-se pe mesajul patriotic al documentelor.

Avînd ca temei concepția partidului și a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, referitoare la necesitatea pregătirii temeinice a tuturor specialiștilor, indiferent de domeniul de activitate, personalul Arhivelor Statului a beneficiat pe parcursul întregului cincinal de excelente condiții de învățămînt în cadrul Centrului de perfecționare, care pe lîngă cursuri de inițiere în știința arhivistică și de specializare în diversele paleografii (chirilică, slavă, gotică, latină, maghiară) a asigurat reciclarea tuturor cadrelor din sistemul Arhivelor Statului.

Acum, la confluența dintre două cincinale, putem privi cu optimism spre noile perspective ce se deschid înaintării țării pe calea progresului și civilizației, perspective definite cu clarviziune și realism de programele și planurile celui de al optulea cincinal, ale cărui obiective vizează în esență dezvoltarea economiei naționale prin afirmarea largă a revoluției tehnico-științifice, prin intensificarea și extinderea activității de cercetare și creație tehnologică. Transpunerea în fapt a obiectivelor actualului plan cincinal a devenit cauza între-

gului popor, ceea ce presupune, după cum evidențiază tovarășul Nicolae Ceaușescu : „o bună organizare a muncii, ridicarea întregii activități la un nivel superior, fapt pentru care toate unitățile economico-sociale, toți oamenii muncii, în frunte cu organizațiile de partid trebuie să acționeze într-o deplină unitate, în spirit revoluționar, comunist“.

Îndemnul secretarului general al partidului călăuzește și activitatea celor ce acționează pe tărîmul științei arhiviste, orientată, ca de altfel toate domeniile de activitate, spre realizarea unei calități superioare și a unei eficiențe sporite a muncii.

Unul din principalele obiective ale Arhivelor Statului în cincinalul aflat la început de drum îl constituie aplicarea cu strictețe a prevederilor legislației pentru desfășurarea în condiții optime a muncii de arhivă la organizații. Desigur, scopul principal al acestei activități îl constituie pregătirea temeinică a documentelor ce urmează să fie preluate de Arhivele Statului, acordându-se prioritate fondurilor create de organele centrale și locale ale puterii de stat, precum și de marile întreprinderi și instituții economice, de cultură și învățămînt, astfel încît baza documentară a Fondului Arhivistic Național să fie completată cu cele mai valoroase mărturii ale procesului de edificare a societății ajunse în faza de dezvoltare multilaterală și înaintare spre comunism.

În temeiul înaltelor exigențe cuprinse în documentele de partid și în spiritul indicațiilor secretarului general al partidului, sarcini deosebite revin Arhivelor Statului în ceea ce privește perfecționarea și modernizarea propriei activități. În acest sens, prioritate se va acorda îmbunătățirii sistemului de evidență al fondurilor și colecțiilor arhiviste, atît pentru cele păstrate în depozitele proprii, cit și pentru cele create și păstrate de marii creatori de arhivă. În strînsă legătură cu această activitate este necesar să se desfășoare și operațiunile de asigurare a conservării documentelor, care vor viza, în primul rînd, impulsivarea, cercetării științifice, menite să contribuie la găsirea unor soluții noi, mai eficiente, astfel încît documentelor cu valoare istorică să li se creeze condițiile optime de igienă și păstrare.

Continua perfecționare a domeniilor de activitate fiind strîns legată și determinată de cadrul organizatoric și legal, realitate obiectivă valabilă și pentru știința arhivistică, va impune ca în decursul actualului cincinal să se aducă o serie, de completări legislației arhiviste în vigoare, astfel încît administrarea Fondului Arhivistic Național să fie corelată și pusă în deplină concordanță cu mutațiile calitative ce au survenit în evoluția societății noastre socialiste.

În acest context, o atenție sporită se va acorda aspectelor metodologice de natură să asigure o eficiență sporită tratării principalelor probleme apărute în procesul muncii și prin a căror elucidare se poate contribui la îmbogățirea teoriei și practicii arhiviste.

Documentele programatice ale partidului și opera secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, jalonează activitatea viitoare a Arhivelor Statului și în ceea ce privește valorificarea multiplă a informațiilor oferite de bogata bază documentară ce va fi ancorată cu mai multă răspundere în activitatea științifică, de propagandă și cultural-educativă, de documentare a unor domenii economice. Fiind păstrătoare de istorie și în slujba istoriei și a adevărului istoric, Arhivele Statului vor sprijini cercetarea științifică și istoriografia contemporană cu lucrări de informare specifice : ediții de documente, cataloage, inventare și îndrumătoare arhiviste, introducînd în circuitul științific noi mărturii de necontestat despre trecutul glorios al poporului român, despre coexistența pașnică alături de celelalte popoare și aportul la dezvoltarea civilizației și spiritualității universale.

De altfel, programul de cercetare științifică și planul de publicații ale Arhivelor Statului cuprind, pentru perioada celui de la optulea cincinal, activități și lucrări menite să răspundă atât celor mai stringente cerințe ale istoriografiei actuale, cât și combaterii celor care, într-o formă sau alta, încearcă să mistifice, să denatureze adevărul istoric, demonstrat însă de documente fără putință de tăgadă.

Menționăm în acest sens edițiile de documente: *Ștefan cel Mare în conștiința europeană*, continuarea seriilor *Izvoarele răscoalei lui Horea*; *Mihai Viteazul în conștiința europeană*; *Români la 1877*; *Independența României în conștiința europeană* și elaborarea unor serii de volume privind activitatea P.C.R., a forțelor revoluționare, democratice și patriotice pentru apărarea independenței, integrității și suveranității naționale, precum și a contribuției țării noastre la victoria asupra fascismului. Se vor alcătui, totodată, ediții de documente care vor reliefa evoluția istorică și economică a mai multor județe sau orașe ale patriei (Brăila, Călărași, Constanța, Galați, Ialomița, Pitești, Suceava). Alte volume vor atesta munca și lupta românilor pentru progres și civilizație, pentru libertate națională și socială (lucrări ce vor fi editate de F. A. S. Arad, Bihor, Cluj, Maramureș, Mureș, Satu Mare).

Seria instrumentelor de informare va fi continuată prin elaborarea îndrumătoarelor în Arhivele Statului din județele: Bistrița-Năsăud, Brașov, Covasna, Gorj, Tulcea, a cataloagelor de documente de la Direcția Arhivelor Centrale și de la filialele Bacău, Iași, Vaslui etc. Totodată, se află în pregătire două albume de paleografie: slavă și greacă, ce vor înlesni munca de descifrare a documentelor.

Sarcini de importanță deosebită revin păstrătorilor tezaurului arhivistic național în lumina lucrărilor Congresului Științei și Învățămîntului, care a dat noi valențe complexului proces de instruire a tuturor cadrelor, chemate să-și lărgescă permanent orizontul de cunoaștere și, implicit, posibilitățile de acțiune, contribuție și creație profesională. În acest context se vor înscrie preocupările și eforturile tuturor slujitorilor pe tărîm arhivistic de a-și perfecționa pregătirea de specialitate printr-o susținută instruire interdisciplinară, capabilă să asigure, pe lângă volumul necesar, și calitatea cunoștințelor cu aplicabilitate practică în procesul muncii. Pentru a răspunde acestor comandamente, complexa activitate de perfecționare a pregătirii de specialitate a cadrelor va fi mai strîns legată de viață, de necesitățile și specificul științei arhivistice.

Obiectivele stabilite de documentele de partid pentru cincinalul aflat la început de drum prefigurează și pentru Arhivele Statului sarcini majore care vizează realizarea unei noi calități în activitatea de păstrare și conservare a documentelor din Fondul Arhivistic Național, în cea de educare patriotică și revoluționară a maselor, de sprijinire a cercetării științifice și de introducere în circuitul științific a informațiilor oferite de documentele de arhivă.

Alături de întregul popor, personalul Arhivelor Statului este angajat plener în realizarea exemplară a mărețelor obiective, conștient fiind că prin îndeplinirea lor va contribui la „ridicarea patriei noastre pe noi culmi de progres“, astfel încît „România va intra într-o nouă etapă de dezvoltare economico-socială, va face un pas înainte pe drumul făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintării spre comunism“.